

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Azərbaycan - UNESCO əlaqələrinin daha geniş müstəvidə qurulmasında və formalaşmasında heç şübhəsiz ki, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri, ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın olduqca böyük rolu var.

I yazı

Əlbəttə, Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə edənə qədər, yəni Sovetlər Birliyinin tərkibində olduğu dövrlərdə də UNESCO-nun tədbirlərində fəal iştirak edib.

Azərbaycan və UNESCO əlaqələrini ifadə edən rəsmi məlumatlara diqqət yetirsək görərik ki, hələ Sovetlər Birliyi dönəmində Azərbaycan mədəniyyətinin, musiqisinin, tarixi şəxsiyyətlərinin sədasi UNESCO-da eşidilib, oradan bütün dünyaya yayılıb. Azərbaycan mədəniyyətinin, dəyərlərinin, ölkəmizdə baş verən mühüm mədəniyyət hadisələrinin, əlamətdar günlərin, tarixi şəxsiyyətlərimizin yubileylərinin UNESCO-da qeyd edilməsi sözsüz ki, bu əməkdaşlığa bir misaldır.

Prezident Kitabxanasının internet üzərindən təqdim etdiyi "Azərbaycan - UNESCO əlaqələri" materialında bu əməkdaşlıq haqqında geniş bəhs edilir...

"Qafqaz xalqlarının ədəbiyyatı" seriyasından fransız dilində M.F.Axundovun komediyaları...

Sözügədən mənəbdən oxuyuruq ki, Azərbaycan hələ XX əsrin 60-cı illərindən, Sovet İttifaqının tərkibində olarkən UNESCO-nun fəaliyyətində aktiv iştirak edib və UNESCO tərəfindən 1967-ci ildə "Qafqaz xalqlarının ədəbiyyatı" seriyasından fransız dilində M.F.Axundovun komediyaları, "Dünya xalqlarının musiqisi" seriyasından Azərbaycan muğamlarından ibarət iki val və iki audiokaset buraxılıb.

UNESCO-nun Parisdəki mənzil-qərargahında "Azərbaycan xalçaları" (1981), "Azərbaycan əlyazmaları" (1985), Londonda isə UNESCO-nun himayəsi altında "Bakının memarlığı" (1985) seriyaları keçirilib. 1984-cü ilin noyabr ayında UNESCO-nun mənzil-qərargahında Azərbaycan Dövlət Rəqs Ansamblının çıxışı olub.

UNESCO Sovet İttifaqı

zamanı Bakıda iki beynəlxalq tədbirin - "Dil və şəhər" (1981) və "Şərq xalça sənəti" (1983) konfranslarının keçirilməsi üçün Azərbaycan maliyyə yardımı göstərilib. 1983-cü ildə Azərbaycan hökuməti xalçaçı-rəssam Lətif Kərimovun toxuduğu, üzərində Memar Əcəmi Naxçıvaninin təsviri olan xalçanı Bakıya səfər etmiş UNESCO-nun baş direktoru Amadu Mahtar M'Bou vasitəsilə təşkilata hədiyyə edib.

Mənəbin yazdığına görə, Sovet İttifaqı dövründə Azərbaycanın UNESCO ilə əlaqələrinin qurulmasında və inkişaf etdirilməsində ulu öndər Heydər Əliyevin böyük xidmətləri olub və o, UNESCO-nun Azərbaycan mədəniyyəti ilə bağlı təşkil etdiyi tədbirlərdə yaxından iştirak edib. Qeyd edilənə görə, təkcə bir faktı göstərmək kifayətdir ki, 1983-cü ildə Bakıda təşkil edilmiş "Şərq xalça sənəti" I Beynəlxalq Simpoziumu zamanı o vaxt Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü olan Heydər Əliyev UNESCO-nun baş direktorunun xüsusi məsləhətçisi Federiko Mayorta görüşmüş və bu dostluq əlaqələri Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkəmizin UNESCO ilə münasibətlərinə öz müsbət təsirini göstərmiş və beləliklə, Azərbaycanın təşkilatdakı uğurlarının təməli qoyulub.

Bunlar uzun illər əsası qoyulan Azərbaycan və UNESCO əlaqələrinin örnəklərindən biri kimi diqqəti cəlb edir.

"Kitabi Dədə Qorqud"dan Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzuliyə qədər...

Rəsmi məlumatlara görə, 1993-cü ilin oktyabr ayında UNESCO Baş Konfransının 27-ci sessiyasında Azərbaycan müstəqil dövlət kimi ilk dəfə iştirak etmiş və Azərbaycan haqqında qısa tarixi arayış verilib. Sessiya zamanı Azərbaycan şairi Məhəmməd

Azərbaycanın məşhur tarixi şəxsiyyətləri barədə həqiqətlər UNESCO müstəvisində...

Füzulinin 500 illik yubileyi (1996) UNESCO-nun dahi şəxsiyyətlərin doğum günlərinin qeyd edilməsi siyahısına daxil edilib.

Azərbaycan - UNESCO əlaqələrinin inkişafında ən yaddaqalan və vacib məqamlardan biri 1996-cı ildə dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illik, 2000-ci ildə isə "Kitabi Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileylərinin Azərbaycanca geniş şəkildə keçirilməsi ilə yanaşı, Parisdə UNESCO-nun Baş Qərargahında da təntənə ilə qeyd edilməsi olub. Heç şübhəsiz ki, həm Füzulinin 500 illik yubileyinin, həm də "Kitabi Dədə Qorqud" dastanının 1300 illiyinin UNESCO səviyyəsində qeyd edilməsi Azərbaycan mədəniyyətinin dünyaya təqdim edilməsində, tanılmasında mühüm rol oynayıb.

Sənəddə vurğulanır ki, UNESCO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyası təsis edilmiş vaxtdan günümüzdə qədər Azərbaycana aid onlarca yubiley tədbiri beynəlxalq səviyyədə qeyd edilib. 1996-cı ildə böyük Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 500 illik, 2000-ci ildə Türk dünyasının orta qədəbi abidəsi "Kitabi Dədə Qorqud" Dastanının 1300 illik, 2001-ci ildə böyük alim Nəsirəddin Tusinin anadan olmasının 800 illik, 2002-ci ildə şərqşünas-alim Mirzə Kazım bəy 200 illik yubiley tədbirləri UNESCO səviyyəsində qeyd edilib.

"Son illərdə Azərbaycanın görməli şəxsiyyətlərinin və

əlamətdar hadisələrin yubileylərinin UNESCO çərçivəsində qeyd edilməsi..."

Qeyd etdiyimiz kimi, ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban Əliyevanın UNESCO - Azərbaycan əlaqələrinin inkişafında çox mühüm rolunu olub. Rəsmi məlumatlarda qeyd edilir ki, 9 sentyabr 2004-cü ildə Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun sədri Mehriban xanım Əliyevaya xoşməramlı səfir adı verildikdən sonra Azərbaycan mədəniyyətinin daha geniş təbliğ olunması və onun rəhbərliyi ilə görülən bütün işlər dünya mədəniyyətinə, mədəniyyətlərə dialoqa töhfə olmaqla yanaşı, Azərbaycanın bu sahədə beynəlxalq nüfuzunu daha da artırıb. "Son illərdə Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinin və əlamətdar hadisələrin yubileylərinin UNESCO çərçivəsində qeyd edilməsi də bu qurumla əlaqələrin yüksək səviyyəsində bariz göstəricisidir" - deyərək "Azərbaycan - UNESCO əlaqələri" ilə bağlı materialda yazılır.

XX əsrdə yaşayıb yaradan görkəmli sənətkarlarımızın irsini UNESCO-da təbliğ edilib

Məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevaya UNESCO çərçivəsində qeyd olunan yubileylərdən görkəmli Azərbaycan alimi akademik Yusif Məmmədəliyevin 13 sentyabr 2005-ci ildə və

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, alim və pedaqoq Mir Cəlal Paşayevin 10 noyabr 2008-ci ildə qeyd edilən 100 illiyi ilə bağlı UNESCO-nun Baş Qərargahında təşkil edilmiş təntənəli mərasimlərdə iştirak edib.

UNESCO tərəfindən yubileyləri qeyd edilən görkəmli elm, sənət, mədəniyyət, dövlət xadimlərimiz az deyil. Onların yubileylərinin bu səviyyədə qeyd edilməsi Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğinə xidmət edir.

Rəsmi məlumatlara görə, 2007-ci il 19 fevral tarixində UNESCO-nun görkəmli şəxsiyyətlərinin və əlamətdar hadisələrinin qeyd olunması proqramı çərçivəsində Parisdə, UNESCO-nun Baş Qərargahında xalça ustası, Xalq rəssamı Lətif Kərimovun 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Azərbaycan xalça sənəti" mövzusunda IV Beynəlxalq Simpozium keçirilib və "Azərbaycan xalçası" seriyası təşkil edilib.

Bundan başqa, 2009-cu il 17 noyabr "UNESCO-da Azərbaycan Günü" çərçivəsində UNESCO-nun mənzil-qərargahında Azərbaycan Respublikasının UNESCO yanında Daimi Nümayəndəliyi və Azərbaycan Respublikasının digər hökumət orqanları tərəfindən bir sıra tədbirlər təşkil edilib. Məlumatlarda qeyd edilir ki, UNESCO-nun Baş Qərargahında "Azərbaycan qadını: dünən, bu gün və sabah" mövzusunda konfrans, akademik Musa Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi simpozium və məşhur Azərbaycan rəssamı Səttar Bəhlulzadə-

nin 100 illiyinə həsr edilmiş serginin açılış mərasimi keçirilib.

2011-ci ildə UNESCO-nun xarici əlaqələr sektorunun nümayəndələri ilə keçirilmiş görüşlər nəticəsində UNESCO-nun 2012-2013-cü illərdə görkəmli şəxslərin və əlamətdar hadisələrin yubileylərinin qeyd edilməsi siyahısına U.Hacıbəyovun "Arşın mal alan" musiqili komediyasının 100 illiyi, Məhsəti Gəncəvinin nailiyyətlərinin 900 illiyi və Seyid Yəhya Bakuvinin vəfatının 550 illiyi ilə bağlı yubileylər daxil edilib.

Bundan başqa, 22 oktyabr 2013-cü ildə UNESCO-nun Baş Qərargahında Heydər Əliyev Fondunun proqramı çərçivəsində Parisdə, UNESCO-nun Baş Qərargahında xalça ustası, Xalq rəssamı Lətif Kərimovun 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Azərbaycan xalça sənəti" mövzusunda IV Beynəlxalq Simpozium keçirilib və "Azərbaycan xalçası" seriyası təşkil edilib.

Bundan başqa, 2009-cu il 17 noyabr "UNESCO-da Azərbaycan Günü" çərçivəsində UNESCO-nun mənzil-qərargahında Azərbaycan Respublikasının UNESCO yanında Daimi Nümayəndəliyi və Azərbaycan Respublikasının digər hökumət orqanları tərəfindən bir sıra tədbirlər təşkil edilib. Məlumatlarda qeyd edilir ki, UNESCO-nun Baş Qərargahında "Azərbaycan qadını: dünən, bu gün və sabah" mövzusunda konfrans, akademik Musa Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi simpozium və məşhur Azərbaycan rəssamı Səttar Bəhlulzadə-

İradə SARIYEVA
Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.